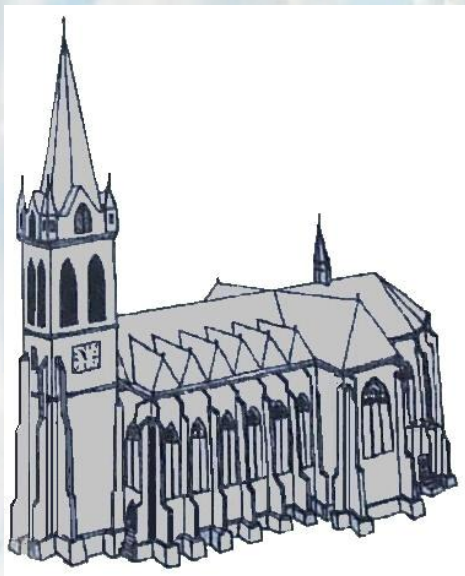

Vrchlabí, farní kostel sv. Vavřince, jáhna a mučedníka

Stručná historie

Město Vrchlabí leží na horním toku Labe v úpatí pohoří Krkonoš. V letech 1241 - 1270 zde vzniklo vrchlabské proboštství. První písemný doklad o osadě "Wrchlab" je z roku 1359. V těch letech zde stával gotický jednolodní kostel. V kraji bohatém na železné rudy a drahé kameny tvořily většinu obyvatel rodiny horníků a slévačů pracujících na jejich těžbě a zpracování. Velký rozmach nastal za Kryštofa Gendorfa z

Gendorfu. Jako nejvyšší horní hejtman Království českého, původem ze Štýrska získal v letech 1520 - 23 kutací právo téměř na celé Krkonoše a roku 1533 osadu Wrchlab koupil. Téhož roku bylo Vrchlabí povýšeno na město. Roku 1624 koupil Vrchlabí Albrecht z Valdštejna. V roce 1635 získal panství Jan Rudolf Morzin, roku 1882 jej získal rod Černínů. Během 18. století zanikaly hutě a železárny na Vrchlabsku. V roce 1770 byla ve Vrchlabí zřízena první tkalcovská škola ve střední Evropě. V 19. století domácí tkalce vytlačily nové textilní továrny. Mezi nejznámější továrny, které zde do současnosti vyrostly, náleží pobočka automobilky Škoda. V letech 1938 až 1945 patřilo Vrchlabí do části postoupené Německu.

V průběhu let byl gotický kostel v období renesance přestaven a připojena stavebně hodnotná věž. Hřbitov obklopující kostel byl zrušen roku 1805. Roku 1886 uvolnil místo novému kostelu a 15. srpna v témž roce, se konala slavnost svěcení základního kamene. Jeho architektura působí monumentálním dojmem.

Vysvěcen byl 29. června roku 1889 na svátek Petra a Pavla. Zasvěcen je sv. Vavřinci. V novější době byl kostel několikrát

opravován. Naposledy v roce 1997 kdy byl rekonstruován dřevěný strop nad zákristií, napadený masivně dřevomorkou. V roce 1999 byla provedena rekonstrukce osvětlení.

V letech 1999-2001 byla nahrazena původní břidlicová střecha měděnou. Stalo se tak s využitím programu Regenerace městských památkových zón. Interiér kostela dosud čeká na novou výmalbu. Na stavu kostela se projevil odsun původních obyvatel a následná léta socialismu, kdy se kostel příliš neudržíval.

Budova

Kostel se nachází v centru Vrchlabí na náměstí Míru. Jedná se o trojlodní orientovaný chrám s půdorysem do tvaru kříže podle vzoru gotických katedrál. V západním průčelí stojí 60 metrů vysoká, štíhlá, předsunutá věž. Hlavní chrámový prostor je dlouhý 30 metrů. Tvoří jej trojlodí s příčnou lodí. Trojlodí je široké 18m. Šestiboký presbytář má rozměry 9m šíře a 11m délky.

K východní příčné lodi je přistavěna zákristie s hraběcí oratoří v patře. Stěny budovy jsou vzepřeny řadou dvoustupňových opěráků. Vnější úprava fasády je tvořena z tmavočervených pálených cihel. Opěráky jsou rovněž cihlové ve světlém pískovém odstínu. Sokl kostela, římsy a ostění oken jsou z bílého pískovce.

Střecha

Střechy lodí a presbytáře jsou strmé. Střecha bočních lodí je několikanásobně příčně členěna. Věž je kryta střechou jehlovou. Střechy jsou kryté měděným plechem.

Věž a hlavní průčelí

Průčelí kostela je více členité. Vliv na to mají opěráky věže se zvonicí stojící v popředí. Štíhlá věž s pravoúhlou základnou je kordonovými římsami uspořádána do tří pater. Ve vrcholu je nasazena jehlová střecha s nárožními věžičkami. Završena je zlacenou kupolí s křížem.

Spodní patro věže sahá ke korunové římse lodě. U paty věže je gotický obloukový lomený ústupkový portál. Z vrcholu portálu vyrůstá akantový květ.

Trojlodí

Křížovou klenbu trojlodí podpírá osm vysokých profilovaných sloupů a osm polosloupů. Podélné lodi s příčnou jsou sklenuty pěti poli křížové klenby vyztužené žebry. Hlavní loď se zdvíhá do výše 15,5 metru. Klenební žebra vychází z konzol osazených v ozdobných hlavicích opěrných sloupů. Křížová klenba dodává celému prostoru imponantní dojem. Varhanní kruchta spočívá na arkádovém ochozu tvořícího současně předsíň trojlodí. V bocích arkádové předsíně jsou lomené portály pro vstup do bočních lodí.

Okna

Kostel prosvětluje vysoká dělená gotická okna s kružbou. Vitrážová okna pocházejí z dílny firmy Geylings Erben z Vídně. V presbytáři a příčné lodi jsou vitrážová okna transparentně malovaná. Třídílné okno je s motivem apoštola germánských národů sv. Bonifáce. Dalších šest oken presbytáře je dvoudílných. Ty zobrazují zleva: sv. Aloise, sv. Antonína z Padovy, sv. Františka, sv. Petra a Pavla, sv. Vavřince, patrona tohoto chrámu a české patrony, sv. Jana Nepomuckého a sv. Václava. Vpravo na prvním okně presbytáře jsou sv. Augustin a sv. Monika. Příčnou loď zakončují z obou stran vitrážová okna s motivy Zvěstování Panně Marii a Narození Páně.

Inventář

Interiér byl přizpůsoben liturgické reformě druhého vatikánského koncilu. Mobiliář kostela je v novogotickém stylu. Ve středu hlavního oltáře je socha Boha Otce poukazující na řecká písmena Α, Ω. Po stranách jsou sošky andělů. Nad svatostánkem je soška vzkříšeného Krista.

V příčné lodi nalevo je boční oltář s obrazem sv. Anny uctívané jako ochránkyni města. Obraz braný jako zázračný sem byl přenesený z původního kostela. Dále je tu oltář sv. Josefa a socha Panny Marie Bolestné. V pravé části příčné lodi je misijní kříž a oltáře Panny Marie Neskvrněné, a oltář sv. Vavřince - patrona chrámu. Obraz oltáře sv. Vavřince vyhotovil pražský malíř Vilém Kandler roku 1877. I tento obraz pochází z původního kostela, v němž byl umístěn na hlavním oltáři. Oltářní obrazy sv. Anny a sv. Vavřince patří mezi nejstarší kulturně historické památky města. Mezi cenné patří též měděná křtitelnice s nápisem "Wer glaubt und getauft ist, wird Melich 1566" (Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen) Vyřezávaná křížová cesta

umístěná v trojlodi je práce firmy Stupflesser ze St. Ulrich v rakouských Tyrolech. Stopy zde zanechaly i drobné krádeže v 80. a 90. letech.

Varhany s bohatě zdobenou skříní z dubového dřeva, dílo bratří Riegerů z roku 1889, mají 22 rejstříků a 2 manuály. V roce 2008 se počítá s novou opravou varhan.

Zvony

Ze starého kostela bylo na zvonici nového přeneseno 5 zvonů. Z nich se žádný nedochoval. Zvon Vavřinec z roku 1709 vážil 36 q. Zvony, které nebyly zrekvírovány za I. světové války, byly poté zrekvírovány s nově doplněnými za II. světové války. Tři nové zvony pořízené roku 2002 z veřejné sbírky nesou jména svatého Vavřince, sv. Václava a sv. Anny. Ve věži je ze starého kostela zabudováno několik kamenných reliéfů. Např. erb s iniciálami manželů Viléma Miřkovského ze Stropčic a Rosiny Bockové z Hermsdorfu. Reliéfy pocházejí z roku 1599. Jsou zde rovněž náhrobní kameny z roku 1577 manželů Benigny a Přibíka Miřkovských ze Stropčic a náhrobní kámen Hanuše Cetrice z tvrze Liščí kopec u Vrchlabí, a nejstarší náhrobní kámen ze hřbitova, obklopujícího původní kostel a zrušeného roku 1805.

Vrchlabí - farní kostel sv. Vavřince, jáhna a mučedníka

